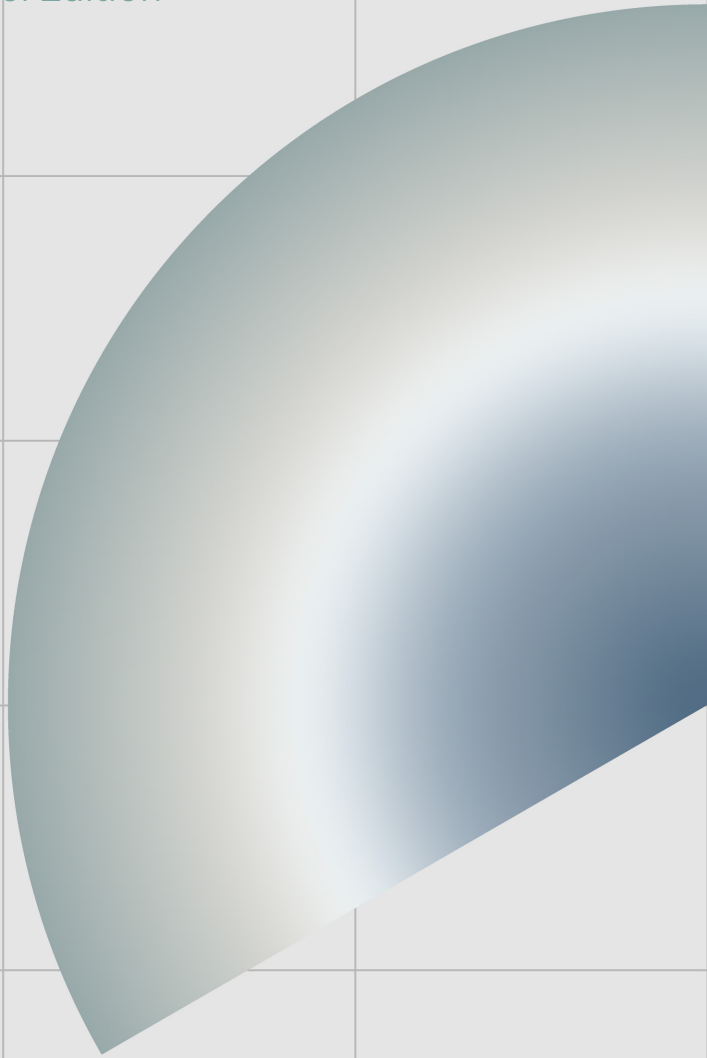

Herman D. Koppel Edition
Vol. 6

Songs

Signe Asmussen
Adam Riis
Johannes Mannov
Christian Westergaard

Herman D. Koppel (1908–98)

Herman D. Koppel Edition, Vol. 6: Songs

Signe Asmussen, soprano^{1–10}
Adam Riis, tenor^{11–12}

Johannes Mannov, baritone^{13–15}
Christian Westergaard, piano

	Two Biblical Songs, Op. 59 (1955)	6:29
1	I Psalm 142: I Cried Unto the Lord	4:38
2	II Psalm 100: Make a Joyful Noise Unto the Lord	1:49
	Three Songs on Poems by Nelly Sachs, Op. 84 (1971)	8:27
3	I Abgewandt warte ich (Turned Away, I Wait)	3:18
4	II Hier und da (Here and There)	2:10
5	III So steigt der Berg (Thus Rises the Mountain)	3:00
	Two Songs on Poems by Karin Boye, Op. 92b (1973)	5:35
6	I Några hjärtan är skatter (Some Hearts Are Treasures)	3:02
7	II Källvattnet (The Spring Water)	2:34
	Three Songs on Psalm 142, the Songs of Songs and Psalm 100, Op. 96 (1976)	9:17
8	I Fear	3:29
9	II Love	3:58
10	III Joy	1:51
	Two Songs on Poems by Browning and de la Mare, Op. 108 (1982)	5:41
11	I Meeting at Night	3:12
12	II Music	2:30
	Three Songs on Poems by Heidenstam, Fröding og Geijer, Op. 121 (1989)	9:17
13	I Paradisets timma (The Hour of Paradise)	2:00
14	II Ett grönt blad på marken (A Green Leaf on the Ground)	1:08
15	III Natthimmelen (The Night Sky)	2:50

Total 41:27

The Song Composer Herman David

By Christian Westergaard and Esben Tange

Herman D. Koppel was over 40 years old before he truly emerged as a song composer, and it was the tenor Aksel Schiøtz who acted as the catalyst. Both before and after the war, Koppel and Aksel Schiøtz had an intense collaboration, and after a concert in Esbjerg in March 1949, Schiøtz asked once again: 'Why don't you ever write any songs for me?'. And when he didn't get much of an answer to that question, he reached for the Bible in the bedside drawer and opened it to the Song of Songs.

This is how Koppel described, many years later, the situation that led to a long series of vocal works in the following years. In 1949 alone, Koppel wrote four substantial works based on biblical texts, and up until his final compositions around 1990, vocal music played a central role in his work.

However, this is not the whole truth about Koppel as a song composer, for as early as the 1930s, Koppel composed a few songs which, in retrospect, proved to be significant. They are indeed simple, at times naive songs. But with texts by some of the most important poets of the time – from the cultural radical dreamer Otto Gelsted, to the expressionist Tom Kristensen, to the central modernist Johannes V. Jensen - they express a poetic longing to become part of the greater nature at a time when the classical lied was facing headwinds.

Throughout the nearly 60 songs Herman D. Koppel com-

posed during his lifetime, two threads emerge that are central to understanding Koppel as a person, symbolically expressed through his two forenames: Danish-German Herman and Jewish David. Despite Koppel distancing himself from the Jewish immigrant environment he grew up in during his youth, and despite Koppel leaving Mosaisk Troessamfund (The Jewish Community in Denmark) after World War II, it was precisely by studying the Old Testament that he became aware of the possibilities hidden in setting words to music.

Koppel's expressive music for biblical texts bears witness to contact with hitherto hidden emotions, and Koppel could now also express the painful experience that came with the revelation of the Holocaust, which only became widely known in the years after the war. At the same time, the Old Testament poetry also proved to contain depths of love and a notion of the strength of faith that spoke strongly and directly to him. In addition to the religious songs, which extend all the way up to *Three Songs on Psalm 142*, the *Songs of Songs and Psalm 100* in 1976, this also led to a number of larger choral and orchestral works, such as the oratorio *Moses and Requiem*.

The immersion in the biblical universe and the recognition of his Jewish roots further led to an interest in the poetry of the time and resulted in a resumption of work on secular songs. From 1950 and for the next 40 years, a series of collections of songs followed, set to texts by mainly Danish, but also Swedish, German and English poets. Here, Koppel expresses strong existential feelings and an intimate sensing of the universe, expressed through Danish nature.

Paul la Cour, whom Koppel met in 1950, plays a major role with neo-romantic texts for a total of 11 songs, the last of which are included in *Three Songs to Poems by Tom Kristensen and Paul la Cour* from 1989. And in *The Seasons* from 1957, Koppel returns to some of the poets he cultivated in his youth, as well as the symbolists Johannes Jørgensen and Viggo Stuckenberg.

Koppel's songs hold a special status among the genres in which he composed. Stylistically, they span widely. From the aphoristic to a soul-shaking expressivity, which is largely tied to the great dramatic talent possessed by his daughter – soprano Lone Koppel – for whom many of the songs were composed. And it is through the songs that we come closest to Koppel as a person. Here, both Herman and David speak.

The Hour of Paradise

By Christian Westergaard and Esben Tange

With ***Two Biblical Songs***, Op. 59 for soprano and piano, Herman D. Koppel aims for an international dissemination of his religious songs, and these two biblical songs indeed premiered in Stockholm in 1955. *Two Biblical Songs* is a condensation of two of the existential core emotions that Koppel returns to repeatedly in his religious songs.

The first song, 'I Cried Unto the Lord', with text from David's Psalm 142, is a deeply felt lament that plays directly into the Holocaust trauma that plagued Koppel and many others in the post-war years. With the human voice as an expressive medium, the pain, the experience of overwhelming force, and finally a prayer for the Lord's generosity is laid bare.

The second song, 'Make a Joyful Noise Unto the Lord' with text from David's Psalm 100, is a surrender to jubilation in the awareness of God's greatness and goodness. With a violent percussive piano part, reminiscent of Béla Bartók – one of Koppel's musical heroes – and a text that celebrates joyful noise, it's music on the verge of boiling over with joy. Along the way, it's as if we're in the synagogue, where the cantor leads the praise. 'For the Lord is good' sounds over a static piano tone before the last ecstatic ride towards a powerful conclusion.

After the religious masterworks oratorio *Moses* and *Requiem* in the 1960s, *Three Songs on Poems by Nelly*

Sachs, Op. 84 followed in 1971, which are short songs in a porous free-tonal style characterised by great seriousness and dedicated to Lone Koppel. With modernist texts by the German-Swedish Jew Nelly Sachs, Koppel here cultivates a magically expressive expression stretched between star-longing and nocturnal death. The music in 'Abgewandt warte ich' (Turned Away, I Wait) is crystal clear with dissonances that stand out in naked beauty. And with a text saturated with love longing, the subdued tonal language seems all the stronger.

In 'Hier und da' (Here and There), sudden abysses appear in the piano's tonal depths. But with the text's mention of a 'lantern of mercy' that illuminates the darkness, there may be hope for the captured fish and the unhappy lovers we encounter in the song. The intensity continues right to the end in 'So steigt der Berg' (Thus Rises the Mountain). After a quiet vibrating beginning where everything stands still, it seems all the stronger when the notes suddenly flash in the piano or condense into hard sounds to the words 'Schwermut-Granit' (melancholy granite). Thereafter, the music moves into a wonderfully uncertain world, where a sweet trilling on the word 'Liebe' warms the heart.

In *Two Songs on Poems by Karin Boye*, Op. 92b, composed two years after the Nelly Sachs songs, we encounter a related sensitivity. Both texts come from Swedish Karin Boye's second poetry collection *Gömda land* (Hidden Land) and are saturated with a deep longing, which musically is expressed in tension-filled quiet music that is on the verge of bursting from within, and which occasionally leads to sudden passionate outbursts.

In 'Några hjärtan är skatter' (Some Hearts Are Treasures), the focal point is the fire that glows enticingly with the risk of annihilation as a result. In 'Källvattnet' (The Spring Water), Koppel seeks downward and inward with a recurring falling motif in the piano. And with a text about the spring water, which may seem poor and colourless at first, and which therefore gives access to justice, it seems as if the music is seeking towards a completion in an all-encompassing silence. We are simultaneously in the cosmos and deep in the soul.

Three Songs on Psalm 142, the Song of Songs and Psalm 100, Op. 96, like the *15 miniatures* for piano, were composed around the turn of the year 1975–76 in Australia. Here, Herman D. Koppel had a happy time with his wife Vibeke. A few months later, she became seriously ill and died shortly after. The songs, which are 'dedicated to my beloved wife', therefore also stand as a memory of Vibeke and a marriage that spanned 40 years.

All three texts from the Psalms of David and the Song of Songs have previously been set to music by Koppel, and he later said that the three songs form 'my musical basic form with a slow movement between two more vigorous ones'. Musically, however, something new is afoot. The tonal language is free-tonal and condensed. Koppel now makes a virtue of condensing the biblical content into a musical expression where everything is clear within a few notes.

In 'Fear', the depiction of anxiety is more radical than in 'I Cried Unto the Lord' composed over 20 years earlier. With a lurking crescendo and jumping notes in the piano part, we are in an uncertain world, and with a luminously

intense melody line that, in turn, forms a straight line, it's like a sword formed in music. 'Love' is simple, floating music, where each phrase is formed with the utmost caution. Entirely in keeping with the text from the Song of Songs, where the beloved's body is described in detail and with great love.

In 'Joy', Koppel reaches back to his youth's inspiration from Balinese gamelan music, where the usual hierarchical sense of key is suspended. The notes are flung out in liberated dance. In short, a happy music by the now 67-year-old Herman D. Koppel.

Two Songs on Poems by Browning and de la Mare, Op. 96 from 1982 are dedicated to Lone Koppel and the Swedish baritone Björn Asker, who married the following year. Their love for each other and Herman D. Koppel's lifelong love for music are the focal points of the songs. And with texts by the two British poets Robert Browning and Walter de la Mare, Koppel here chooses to compose in a milder and brighter tonal language akin to Benjamin Britten.

In 'Meeting at Night', however, we are initially in a dark musical world, where the notes are bound to each other two by two in an unreleased yearning movement. But halfway through, a transformation occurs. The music becomes more liberated and with an undulating rhythm that ties to the words 'and a voice less loud ...' We witness a rendezvous between two lovers in candlelight, culminating in a magical ending with a transcending tone sequence rising towards heaven.

This leads beautifully into 'Music', which is characterised

by a wonderfully organic music where words and tones merge in a rocking movement. With a text that tells us that through music we can be transformed, rise above time and enter a magical world, we are dealing with a key song.

Three Songs on Poems by Heidenstam, Fröding and Geijer, Op. 121 from 1989 are short strophic songs characterised by a saturated sensuality close to nature and man's most intimate thoughts, with texts by three older Swedish poets. The songs, which are Herman D. Koppel's last and aphoristic in form, are permeated with gratitude for life. And with the dedication to his son-in-law Björn Asker, family is once again an important musical inspiration.

'Paradisets timma' (The Hour of Paradise) is simple poetic music, where Koppel with gently struck tones brings us into the world of sleep on a summer night, where we sense a radiant paradise at dawn. In 'Ett grönt blad på marken' (A Green Leaf on the Ground), Koppel cuts to the most important. Each word is staged musically, so that one senses how infinitely much is hidden in the most basic; the green, the earth and the air.

'Natthimmelen' (The Night Sky) is a serene death song. In a slowly advancing music, Koppel occasionally lets the music come to a halt in the interplay between the singer and the pianist. And with the choice of Erik Gustav Geijer's beautiful text – about surrendering to the night in confidence of being one with the world's love – Herman D. Koppel here in his last song expresses confidence and great courage.

Christian Westergaard

Soprano **Signe Asmussen** has established herself as one of the most sought-after, charismatic and versatile Danish singers of her generation. She has long been lauded as one of Denmark's finest lied singers, and in 2009 she was awarded the Aksel Schiøtz Prize for her exceptional efforts. She performs regularly as a soloist with the major Danish orchestras. Committed to the contemporary repertoire, she has recorded numerous CDs in continuous, close collaboration with Danish ensembles and composers. Her work was recognised in 2014 when she was awarded the Danish Composers' Society's Award for Musicians.

Tenor **Adam Riis** has established a diverse career both in Denmark and internationally. He regularly performs as a soloist across Scandinavia, the Netherlands, and Germany, and is a member of prestigious ensembles including the Danish National Vocal Ensemble. Riis collaborates with acclaimed groups such as the Netherlands Chamber Choir and Ars Nova Copenhagen. For BIS Records, he recorded Apollo in Monteverdi's *Orfeo*, while for Chandos, he performed in Dallapiccola's *Il Prigioniero*. For Dacapo Records, he has appeared on several notable recordings, including works by Schütz, Nielsen, and Nørgård. Additionally, he featured on Dacapo Records' *Peter Heise: The Song Edition* which won the P2 Prize for 'Classical Album of the Year' in 2022. Riis has also ventured into cross-genre collaborations, notably with rapper Kasper Spez, performing at Roskilde Festival and releasing the album *Operap*. His artistry has been recognised with several awards, including the Léonie Sonning Talent Prize and the Aksel Schiøtz Prize 2022.

Baritone **Johannes Mannov** boasts an impressive artistic career spanning opera, lieder, and oratorio, complemented by his extensive teaching experience. Throughout his career, Mannov has graced renowned venues such as the Amsterdam Concertgebouw, London's Barbican Centre, the Berlin Philharmonic, and the Leipzig Gewandhaus. He has also performed at festivals in Perth, Edinburgh, Istanbul, and Singapore, as well as with all of Denmark's regional orchestras. Mannov's versatile repertoire encompasses early Baroque to contemporary music, featuring over 40 opera roles in eight languages. He has worked with esteemed directors including Peter Konwitschny, Kasper Holten, and Graham Vick. Additionally, Mannov has collaborated with several notable composers, among them Poul Ruders, Luigi Nono, Wolfgang Rihm, and Philip Boesmanns.

Christian Westergaard is a pianist and accompanist who trained at the Royal Danish Academy of Music under Amalie Malling, Niklas Sivelöv, and Tove Lønskov. Westergaard regularly collaborates with renowned international vocalists such as soprano Elsa Dreisig, baritone Bo Skovhus, and soprano Mari Eriksmoen, as well as numerous leading Nordic singers. He has performed concerts at venues including London's Wigmore Hall, Hamburg's Musikhalle, and throughout France, Italy, Sweden, Norway, and Denmark. In 2021, Westergaard garnered international acclaim for his monumental CD box set release, *Peter Heise: The Song Edition*, on Dacapo Records, comprising 11 CDs and standing as one of the largest Danish classical new releases to date. His Dacapo Records album, *Tangos, Waltzes and Cinema Music* from 2010, featuring piano works by Jacob Gade, also received international recognition.

Lyrics / Sangtekster

Two Biblical Songs, Op. 59

1 Psalm 142 / Salmernes bog 142

2 Psalm 100 / Salmernes bog 100

Three Songs on Poems by Nelly Sachs, Op. 84

Nelly Sachs (1891–1970)

3 Abgewandt

warte ich auf dich

weit fort von den Lebenden weilst du
oder nahe.

Abgewandt

warte ich auf dich

denn nicht dürfen Freigelassene
mit Schlingen der Sehnsucht
eingefangen werden
noch gekrönt
mit der Krone aus Planetenstaub –

die Liebe ist eine Sandpflanze

die im Feuer dient

und nicht verzehrt wird –

Abgewandt

wartet sie auf dich –

4 Hier und da ist die Laterne der Barmherzigkeit
zu den Fischen zu stellen,

wo der Angelhaken geschluckt
oder das Ersticken geübt wird.

Dort ist das Gestirn der Qualen
erlösungsreif geworden.

Oder dahin,
wo Liebende sich wehe tun,
Liebende,
die doch immer nahe am Sterben sind.

5 So steigt der Berg
in mein Fenster hinein.
Unmenschlich ist die Liebe,
versetzt mein Herz in den Glanz deines Staubes.
Schwermut-Granit wird mein Blut.
Unmenschlich ist die Liebe.

Nacht und Tod bauen ihr Land
einwärts und auswärts –
nicht für die Sonne.
Stern ist ein versiegeltes Abendwort –
durchrisen von der unmenschlichen Auffahrt
der Liebe.

Two Songs on Poems by Karin Boye, Op. 92b

Karin Boye (1900–41)

6 Några hjärtan är skatter,
som aldrig kan ta slut.
Ägaren strör det givmilt
i solströmmar ut.
Tacksamma tar vi

gåvan i varsam hand.
Hell och säll, välsignad du,
som aktar guld som sand!

Några hjärtan är eldar,
som brinner djupt i lönn.
I kallaste natt där kastas
ett återsken på snön.
Så bergtagen ingen
i ständig längtan går
som den som har sett det skimret en natt
och fram till elden trår.

7 Ett källvatten är rättvisan,
färglös och klar.
En svärmärklig och egen
fin smak den har.
Men slik dryck är så fattig,
när vin finns att få.
Bara vatten är källan.
Jag längtar dit ändå.

Bara vatten är rättvisan,
just inget att nå _
alltför nära, svår att älska,
kärvt dryck att få.
Herre, ge mig rättvisa,
ge min själ dess art!
Herre, ge mig vatten,
färglöst och klart!

Three Songs, Op. 96

8 Psalms 142:1-5 / Salmernes bog 142:1-5

9 Song of Songs 4:1-7 / Højsangen 4:1-7

10 Psalms 100 / Salmernes bog 100

Two Songs on Poems by Browning and de la Mare, Op. 108

11 Meeting at Night

Robert Browning (1812–89)

The grey sea and the long black land;
And the yellow half-moon large and low;
And the startled little waves that leap
In fiery ringlets from their sleep,
As I gain the cove with pushing prow,
And quench its speed i' the slushy sand.

Then a mile of warm sea-scented beach;
Three fields to cross till a farm appears;
A tap at the pane, the quick sharp scratch
And blue spurt of a lighted match,
And a voice less loud, thro' its joys and fears,
Than the two hearts beating each to each!

12 Music

Walter de la Mare (1873–1956)

When music sounds, gone is the earth I know,
And all her lovely things even lovelier grow;
Her flowers in vision flame, her forest trees
Lift burdened branches, stilled with ecstasies.

When music sounds, out of the water rise
Naiads whose beauty dims my waking eyes,
Rapt in strange dreams burns each enchanted face,
With solemn echoing stirs their dwelling-place.

When music sounds, all that I was I am
Ere to this haunt of brooding dust I came;
And from Time's woods break into distant song
The swift-winged hours, as I hasten along.

*Three Songs on Poems by Heidenstam, Fröding
og Geijer, Op. 121*

13 Paradisets timma
Verner von Heidenstam (1859–1940)

När människorna sova
vid sommarnattens sken
och tusen röster lova sin fröjd från gren till gren,
då purpras lingonriset
av stilla skyars gull;
då hägrar paradiset
än över jordens mull.

Du äng, låt kalkar glimma
kring älvans lätta hä!
Du paradisets timma,
din dagg gjut i vår själ!
Än jublar fågelsången
kring gryningsljusa sund
så klar som första gången
i tidens första stund.

14 Ett grönt blad på marken
Gustav Fröding (1860–1911)

Grönt! Gott,
friskt, skönt vått!
Rik luft, mark!
Ljuvt stark, rik saft,
stor kraft!
Friskt skönt
grönt!

15 Natthimmelen
Erik Gustaf Geijer (1783–1847)

Ensam jag skrider fram på min bana,
längre och längre sträcker sig vägen;
ack, uti fjärran döljes mitt mål.
Dagen sig sänker. Nattlig blir rymden.
Snart blott de eviga stjärnor jag ser.

Men jag ej klagar flyende dagen,
ej mig förfärrar stundande natten;
ty av den kärlek, som går genom världen,
föll ock en strimma in i min själ.

Sangkomponisten Herman David

Af Christian Westergaard og Esben Tange

Herman D. Koppel var over 40 år, inden han for alvor sprang ud som sangkomponist, og det var tenoren Aksel Schiøtz, der agerede tændsats. Både før og efter krigen havde Koppel og Aksel Schiøtz et intenst samarbejde, og efter en koncert i Esbjerg i marts 1949 spurgte Schiøtz endnu engang: "Hvorfor skriver du aldrig nogen sange til mig?". Og da han ikke fik noget synderligt ud af det spørgsmål, rakte han hånden ud efter Bibelen i natbords-skuffen og slog op på Højsangen.

Sådan beskriver Koppel mange år efter den situation, der førte til en lang række vokalværker i de næste mange år. Blot i løbet af 1949 skrev Koppel fire substantielle værker over bibelske tekster, og helt frem til de sidste kompositioner omkring 1990 spiller vokalmusikken en central rolle i hans virke.

Det er dog ikke hele sandheden om Koppel som sangkomponist, for allerede i 1930'erne komponerer Koppel nogle få sange, som retrospektivt set viser sig at have betydning. Det er ganske vist enkle, til tider naive sange. Men med tekster af nogle af tidens vigtigste digtere - fra den kulturradikale drømmer Otto Gelsted, over ekspres-sionisten Tom Kristensen til den centrale modernist Johannes V. Jensen - udtrykker de en poetisk længsel efter at blive en del af den store natur på et tidspunkt, hvor den klassiske lied er i modvind.

Igennem de henved 60 sange, Herman D. Koppel kompo-

nerede i løbet af sit liv, viser der sig to spor, der er cen-trale for en forståelse af Koppel som menneske, og som symbolsk er udtrykt igennem hans to fornavne: dansk-tyske Herman og jødiske David. Til trods for at Herman D. Koppel i løbet af sin ungdom lagde afstand til det jødiske indvandremiljø, han var vokset op i, og til trods for at Koppel efter 2. Verdenskrig meldte sig ud af Mosaisk Trossamfund, så var det netop ved at studere Det Gamle Testamente, at han blev opmærksom på hvilke mulighe-der, der skjulte sig i at sætte ord i musik.

Koppels ekspressive musik til bibelske tekster vidner om kontakt til hidtil skjulte følelser, og Koppel kunne nu også give udtryk for den smertefulde erfaring, der fulgte med afsløringen af holocaust, som først blev alment kendt i årene efter krigen. Samtidig viste den gammeltestament-lige poesi sig også at rumme kærlighedsdybder og en forestilling om troens styrke, der talte stærkt og direkte til ham. Foruden de religiøse sange, der strækker sig helt op til *Three Songs on Psalm 142, Songs of Songs and Psalm 100* i 1976, førte det også til en række større kor- og orkesterværker, som oratoriet *Moses* og *Requiem*.

Fordybelsen i det bibelske univers og erkendelsen af de jødiske rødder førte endvidere til en interesse i tidens poesi og resulterede i en genoptagelse af arbejdet med verdslige sange. Fra 1950 og de næste 40 år fulgte nu en række samlinger af sange til tekster af især danske, men også svenske, tyske og engelske digtere. Her giver Koppel udtryk for stærke eksistentielle følelser og en inderlig sansning af universet, udtrykt igennem den dan-ske natur.

Paul la Cour, som Koppel lærte at kende i 1950, spiller

en hovedrolle med nyromantiske tekster til i alt 11 sange, hvoraf de sidste indgår i *Tre sange til tekster af Tom Kristensen og Paul la Cour* fra 1989. Og i *Årstiderne* fra 1957 vender Koppel tilbage til nogle af de digtere han dyrkede i sin ungdom samt symbolisterne Johannes Jørgensen og Viggo Stuckenberg.

Koppels sange har en særstatus blandt de genrer, hvori han komponerede. Rent stilistisk spænder de vidt. Fra det aforistiske til en sjælsrystende ekspressivitet, der i høj grad knytter sig til det store dramatiske talent, som hans datter – sopranen Lone Koppel – besidder, og til hvem mange af sangene er komponeret. Og så er det igennem sangene, at vi kommer tættest på Herman D. Koppel som menneske. Her kommer både Herman og David til orde.

Paradisets time

Af Christian Westergaard og Esben Tange

Med *Two Biblical Songs*, op. 59 for sopran og klaver lægger Herman D. Koppel op til en international udbredelse af sine religiøse sange, og de to bibelske sange blev da også uropført i Stockholm i 1955. *Two Biblical Songs* er en kondensering af to af de eksistentielle grundfølelser Koppel vender tilbage til igen og igen i sine religiøse sange.

Den første sang "I Cried Unto the Lord", med tekst fra Davids Salme nr. 142, er en dybtfølt klage, der spiller direkte ind i det Holocaust-traume, der plagede Koppel og mange andre i efterkrigsårene. Med den menneskelige stemme som ekspressivt medie blotlægges smerten, oplevelsen af en voldsom overmagt og slutteligt en bøn om Herrens gavmildhed.

Den anden sang "Make a Joyful Noise Unto the Lord", med tekst fra Davids Salme nr. 100, er en overgivelse til jubelen ved bevidstheden om Guds storhed og godhed. Med en voldsom perkussiv klaverstemme, med mindelser om Béla Bartók – en af Herman D. Koppels musikalske helte – og en tekst, der besynger en frydefuld støj, er det en musik, der er på nippet til at koge over af glæde. Undervejs er det også, som om vi er i synagogen, hvor kantoren synger for i lovprisningen. "For the Lord is good" lyder det over en statisk klaverklang inden det sidste ekstatiske ridt frem mod en kraftfuld afslutning.

Efter de religiøse storværker oratoriet *Moses* og *Requiem*

i 1960'erne fulgte i 1971 *Three Songs on Poems by Nelly Sachs*, op. 84, der er korte sange i en porøs fritonal stil præget af stor alvor og tilegnet Lone Koppel. Med modernistiske tekster af den tysk-svenske jøde Nelly Sachs dyrker Koppel her et magisk ekspressivt udtryk udspændt mellem stjernelængsel og natlig død. Musikken i "Abgewandt warte ich" er glasklar og med dissonanser, der står frem i nøgen skønhed. Og med en tekst mættet af kærlighedslængsel virker det afdæmpede tonesprog desto stærkere.

I "Hier und da" viser der sig pludselige afgrunde i klaverets klanglige dyb. Men med tekstens omtale af en "barmhjertighedens lanterne", der lyser op i mørket, er der måske et håb for de tilfangetagne fisk og de ulykkelige elskende, som vi møder i sangen. Intensiteten fortsætter lige til det sidste i "So steigt der Berg". Efter en tyst vibrerende begyndelse, hvor alt står stille, virker det desto stærkere når tonerne pludselig lyner i klaveret eller fortættes i hårde klange til ordene "Schwermut-Granit" (tungsindsgranit). Herefter bevæger musikken sig ind i en forunderlig uvis verden, hvor en sødmefuld trillen på ordet "Liebe" varmer om hjertet.

I *Two Songs on Poems by Karin Boye*, op. 92b komponeret to år efter Nelly Sachs-sangene møder vi en beslægtet følsomhed. De to tekster stammer begge fra svenske Karin Boyes anden digtsamling *Gömda land* (Skjulte land) og er mættet af en dyb længsel, der rent musikalsk kommer til udtryk i en spændingsladet tyst musik, der er på nippet til at sprænges indefra, og som indimellem fører til pludselige passionerede udbrud.

I "Några hjärtan är skatter" er omdrejningspunktet ilden, der gløder lokkende og med fare for tilintetgørelse til

følge. I "Källvattnet" søger Koppel med et tilbagevendende faldende motiv i klaveret nedad og indad. Og med en tekst om kildevandet, der umiddelbart kan virke fattigt og farveløst, og som netop derfor giver adgang til retfærdighed, virker det som om musikken søger mod en fuldendelse i en altomfattende stilhed. Vi er på samme tid i kosmos og dybt i sjælen.

Three Songs on Psalm 142, the Songs of Songs and Psalm 100, op. 96 er ligesom *15 miniaturer* for klaver komponeret omkring årsskiftet 1975-76 i Australien. Her havde Herman D. Koppel en lykkelig tid sammen med sin hustru Vibeke. Nogle få måneder efter blev hun alvorligt syg og døde efter kort tid. Sangene, der er "tilegnet min elskede hustru", står derfor også som et minde om Vibeke og et ægteskab, der strakte sig over 40 år.

Alle de tre tekster fra Davids Salmer og Højsangen har Koppel tidligere komponeret musik til, og han har senere fortalt, at de tre sange danner "min musikalske grundform med en langsom sats mellem to heftigere". Rent musikalsk er der dog noget nyt på færde. Tonesproget er fritonalt og fortættet. Koppel gør nu en dyd ud af at kondensere det bibelske indhold til et musikalsk udtryk, hvor alt står klar i løbet af få toner.

I "Fear" er udmalingen af angsten mere radikal end i "I Cried Unto the Lord", komponeret godt 20 år tidligere. Med et lurende crescendo og springende toner i klaverstemmen er vi i en uvis verden, og med en lysende intens melodilinje, der til gengæld udgør en ret linje, er det som et sværd formet i musik. "Love" er enkel, svævende musik, hvor hver frase formes med største varsomhed. Helt i pagt med teksten fra Højsangen, hvor den elskedes krop beskrives i detaljer og med stor kærlighed.

I "Joy" griber Herman D. Koppel tilbage til sin ungdoms inspiration af den balinesiske gamelanmusik, hvor den sædvanlige hierarkiske toneartsfornemmelse er ophævet. Tonerne slynges ud i frigjort dans. Kort sagt en lykkelig musik af den nu 67-årige Koppel.

Two Songs on Poems by Browning and de la Mare, op. 96 fra 1982 er tilegnet Lone Koppel og den svenske baryton Björn Asker, der blev gift året efter. Deres kærlighed til hinanden og Herman D. Koppels livslange kærlighed til musikken er sangenes omdrejningspunkt. Og med tekster af de to britiske digtere Robert Brown og Walter de la Mare vælger Koppel her at komponere i et mildere og lysere tonesprog beslægtet med Benjamin Brittens.

I "Meeting at Night" er vi dog til en begyndelse i en dunkel musikalsk verden, hvor tonerne er bundet til hinanden to og to i en uforløst higende bevægelse. Men godt halvejs sker der en forvandling. Musikken bliver mere frigjort og med en bølgende rytmik, der knytter sig til ordene "and a voice less loud ..." Vi er vidne til et stævnemøde mellem to elskende i stearinlysets skær, der kulminerer i en magisk slutning med en transcenderende tonerække stigende mod himlen.

Det leder på smukkeste vis over til "Music", der er præget af en forunderlig organisk musik, hvor ord og toner går i et i en vuggende bevægelse. Med en tekst, der beretter om, at vi gennem musikken kan forvandles, hæve os over tiden og træde ind i en magiske verden, har vi at gøre med en nøglesang.

Three Songs on Poems by Heidenstam, Fröding and Geijer, op. 121 fra 1989 er korte strofiske sange præget af en mættet sanselighed tæt på naturen og menneskets

mest inderlige tanker, og med tekster af tre ældre svenske digtere. Sangene, der er Herman D. Koppels sidste og aforistiske i formen, er gennemsyret af taknemmelighed til livet. Og med tilegnelsen til svigersønnen Björn Asker er familien atter en vigtig musikalsk inspiration.

"Paradisets timma" er enkel poetisk musik, hvor Koppel med blidt anslåede toner bringer os ind i søvnens verden en sommernat, hvor vi aner et strålende paradis ved daggry. I "Ett grönt blad på marken" skærer Koppel ind til det allervigtigste. Hver ord iscenesættes musikalsk, så det fornemmes hvor uendeligt meget, der skjuler sig i det mest basale; det grønne, jorden og luften.

"Natthimmelen" er en afklaret dødssang. I en langsomt skridende musik lader Koppel af og til musikken gå i stå i vekselspillet mellem sangeren og pianisten. Og med valget af Erik Gustav Geijers smukke tekst – om at give sig hen til natten i fortrøstning om at være ét med verdens kærlighed – giver Herman D. Koppel her i sin sidste sang udtryk for fortrøstning og stort mod.

Sopranen **Signe Asmussen** har for længst slået sit navn fast som en af sin generations mest efterspurgte, karismatiske og vidtfavnende danske sangerinder. Hun er en af Danmarks fineste liedsangere, og i 2009 blev hun tildelt Aksel Schiøtz Prisen for sin store indsats for lieds udbredelse. Signe Asmussen optræder jævnligt som solist med de danske orkestre, og i kraft af sit store engagement i kammermusikscenen og den ny kompositionsmusik har hun indspillet talrige CD'er i kontinuerlige, tætte samarbejder med fremtrædende danske kammerensembler og komponister – en indsats, som hun i 2014 blev belønnet for med tildelingen af Dansk Komponistforenings Musikerpris.

Tenoren **Adam Riis** har etableret sig som en alsidig sanger både i Danmark og internationalt. Han optræder regelmæssigt som solist i Skandinavien, Holland og Tyskland og er medlem af forskellige ensembler, herunder DR Vokalensemblet. Riis samarbejder med anerkendte grupper som Het Nederlands Kammerkoor og Ars Nova Copenhagen. For BIS Records har han indspillet Apollo i Monteverdis *Orfeo*, mens han for Chandos har medvirket i Dallapiccolas *Il Prigioniero*. For Dacapo Records har han medvirket på flere bemærkelsesværdige indspilninger, herunder værker af Schütz, Nielsen og Nørgård. Derudover medvirkede han på Dacapo Records' *Peter Heise: The Song Edition*, som vandt P2 Prisen for 'Årets klassiske album' i 2022. Riis har også kastet sig ud i samarbejder udenfor den klassiske verden, særligt med rapperen Kasper Spez, som han optrådte på Roskilde Festival og har udgivet albummet *Operap* sammen med. Riis er blevet anerkendt med flere priser, herunder Léonie Sonnings Talentpris og Aksel Schiøtz-Prisen 2022.

Barytonen **Johannes Mannov** har, ud over sin erfaring som underviser ved både danske og udenlandske institutioner, et omfattende kunstnerisk virke, både som opera-, lied- og oratoriesanger. I løbet af sin karriere har han regelmæssigt sunget i blandt andet Amsterdams Concertgebouw, London Barbican Centre, Berliner Filharmonien, Leipzig Gewandhaus, ved festivaler i Perth, Edinburgh, Istanbul, Singapore og med samtlige danske landsdelsorkestre. Hans repertoire spænder fra tidlig barok til samtidig musik og omfatter mere end 40 operaroller på otte sprog, i produktioner af instruktører som Peter Konwitschny, Kasper Holten og Graham Vick. Mannov har desuden samarbejdet med en række komponister, blandt andre Poul Ruders, Luigi Nono, Wolfgang Rihm og Philip Boesmanns. Han er desuden en flittig kammermusiker og ofte aktiv med et vidtfavnende liederrepertoire på danske og internationale koncertpodier.

Christian Westergaard er en pianist og akkompagnatør uddannet fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium hos Amalie Malling, Niklas Sivelöv og Tove Lønskov. Han samarbejder regelmæssigt med internationalt anerkendte sangere som sopranen Elsa Dreisig, barytonen Bo Skovhus og sopranen Mari Eriksmoen samt ledende sangere fra Norden. Han har optrådt i koncertsale som Wigmore Hall i London, Hamburgs Musikhalle og i Frankrig, Italien, Sverige, Norge og Danmark. I 2021 modtog Westergaard international anerkendelse for sin monumentale CD-bokssæt-udgivelse, *Peter Heise: The Song Edition*, på Dacapo Records, bestående af 11 CD'er og en af de største danske klassiske nyudgivelser til dato. Albummet *Valse, tangoer og kinomusik* (2010) med klaverværker af Jacob Gade, også udgivet af Dacapo Records, modtog også international anerkendelse.

Recorded at Studiescenen, the Royal Danish Academy of Music, Copenhagen, 2019 and 2021

Recording producer: Ragnheiður Jónsdóttir
Engineering, mixing, mastering: Ragnheiður Jónsdóttir

© & © 2024 Dacapo Records, Copenhagen

Photo p. 7 © Reinhard Wilting
Publisher: Editions-S, www.edition-s.dk

Supported by Augustinus Fonden, Louis-Hansen Fonden,
and Solistforeningen af 1921

This release has been made in cooperation with the
Royal Danish Academy of Music, Copenhagen.

THE ROYAL
DANISH
ACADEMY OF MUSIC

DAC-DA2028 www.dacapo-records.dk

DANMARKS NATIONALE
MUSIKANTOLOGI

Dacapo Records, Denmark's national record label, was founded in 1989 with the purpose of releasing the best of Danish music past and present. The majority of our recordings are world premieres, and we are dedicated to producing music of the highest international standards.